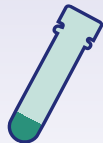

Monitor bevolkingsonderzoek Darmkanker 2023

Uitgave november 2024

Belangrijkste bevindingen 2023

Er namen **1.484.959** personen deel door middel van een ontlastingstest. De deelnamegraad bedroeg **67,2%**.

Van alle deelnemers werd **4,8%** vanwege een ongunstige uitslag van de ontlastingstest doorverwezen voor een coloscopie intake.

Van alle verwezen personen onderging **84,1%** ook daadwerkelijk een coloscopie.

Bij **18.053** personen werd darmkanker of een advanced adenoom gevonden. Het detectiecijfer was hiermee **1,22%**.

Disclaimer: deze monitor is zorgvuldig samengesteld. Waar mogelijk, zijn uitkomsten van voorgaande jaren opnieuw berekend op basis van de meest recente gegevens. Deze kunnen daardoor afwijken van eerder gerapporteerde resultaten.

DOELGROEP UITNODIGING
2.311.058

**NIET IN DOELGROEP
UITNODIGING VANWEGE
DEFINITIEVE AFMELDING***
28.797

UITGENODIGD 94,3%
2.180.080 / 2.311.058

DEELGENOMEN 67,2%*
1.484.959 / (2.180.080 + 28.797)

VERWEZEN 4,8%
71.075 / 1.484.959

**DEELGENOMEN
COLOSCOPIE 84,1%**
59.765 / 71.075

3,8%

DARMKANKER
2.285 / 59.765

26,4%

ADVANCED ADENOMEN**
15.768 / 59.765

Figuur 1 / Flowchart screeningsproces bevolkingsonderzoek darmkanker 2023 (bron: BVO NL en Palga)

* Personen die niet zijn uitgenodigd omdat zij zich tijdens een eerdere ronde definitief hebben afgemeld worden ook meegenomen in de berekening van de deelnamegraad (zie [context 1](#)).

** Vanwege een wijziging in de classificatie en registratie van coloscopie bevindingen was het voor een deel van de bevindingen niet mogelijk om onderscheid te maken tussen advanced adenomen, non-advanced adenomen en geserreerde poliepen (zie [context 2](#)). Cijfers kunnen hierdoor niet direct worden vergeleken met eerdere jaren.

Erasmus MC

Inhoud

- ➔ Overzicht 2023
- ➔ Inleiding / Bevolkingsonderzoek
- ➔ Context 1 / Vernieuwde berekening
- ➔ 1 / Uitnodigingen en deelname
- ➔ 2 / Verwijzingen en uitkomsten
- ➔ Context 2 / Classificatie uitkomsten
- ➔ 3 / Incidentie en sterfte
- ➔ Context 3 / Gegevens en monitoring
- ➔ Verklarende woordenlijst

1 / Uitnodigingen en deelname

Inleiding:

Bevolkingsonderzoek darmkanker

In Nederland worden personen van 55 t/m 75 jaar elke 2 jaar uitgenodigd om deel te nemen aan het bevolkingsonderzoek darmkanker door middel van een ontlastingstest (FIT). Met deze test wordt de ontlasting onderzocht op de aanwezigheid van bloed, wat kan duiden op darmkanker (dikke darm- en endeldarmkanker) of een voorstadium hiervan (advanced adenomen). Door voorstadia te verwijderen, kan darmkanker worden voorkomen. Daarnaast kan darmkanker in een zo vroeg mogelijk stadium

worden ontdekt. Hierdoor is de kans op een succesvolle behandeling groter dan wanneer de darmkanker in een laat stadium wordt ontdekt. Het uiteindelijke doel van het bevolkingsonderzoek is om darmkanker zoveel mogelijk te voorkomen en de darmkankersterfte en ziektelast voor mensen met darmkanker te verlagen.

Context 1:

Vernieuwde berekening deelnamegraad

In voorgaande monitors was de gepubliceerde deelnamegraad gelijk aan het aantal deelnemers gedeeld door het aantal genodigden. Vanaf de huidige monitor wordt het aantal personen dat wel in aanmerking komt voor het bevolkingsonderzoek, maar geen uitnodiging heeft ontvangen omdat zij zich tijdens een eerdere ronde definitief hebben afgemeld, bij het aantal genodigden opgeteld. Dit geldt voor alle verslagjaren die in deze monitor worden gepresenteerd.

Tabel 1 / **Uitnodigingen en deelnemers** naar jaar (bron: BVO NL)

	2019	2020	2021	2022	2023
Eerder definitief afgemeld*	36.435	53.426	44.950	34.632	28.797
Verstuurde uitnodigingen	2.200.326	1.890.228	2.262.155	2.131.496	2.180.080
Deelnemers ontlastingstest*	1.580.009	1.364.606	1.609.145	1.470.914	1.484.959

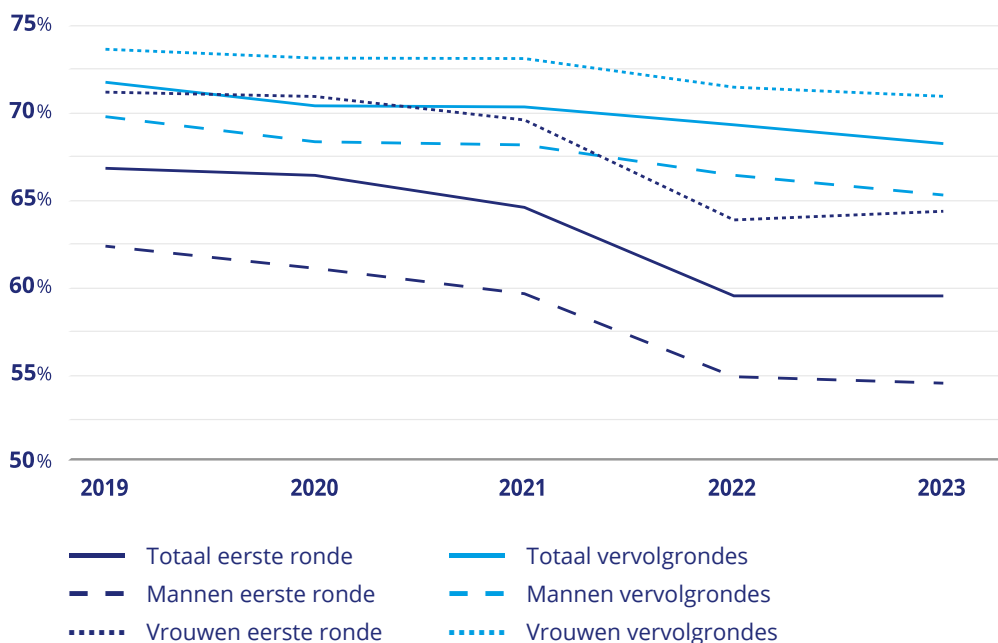
* Personen die niet zijn uitgenodigd omdat zij zich tijdens een eerdere ronde definitief hebben afgemeld worden ook meegenomen in de berekening van de deelnamegraad (zie context 1).

Inhoud

- ➔ Overzicht 2023
- ➔ Inleiding / Bevolkingsonderzoek
- ➔ Context 1 / Vernieuwde berekening
- ➔ 1 / Uitnodigingen en deelname
- ➔ 2 / Verwijzingen en uitkomsten
- ➔ Context 2 / Classificatie uitkomsten
- ➔ 3 / Incidentie en sterfte
- ➔ Context 3 / Gegevens en monitoring
- ➔ Verklarende woordenlijst

Figuur 2 / **Deelnamegraad ontlastingstest** naar geslacht, uitnodigingsronde en jaar (bron: BVO NL)

Tabel 2 / **Deelnamegraad ontlastingstest** naar geslacht, leeftijd en jaar (bron: BVO NL)

	2019	2020	2021	2022	2023
Mannen	68,1%	67,6%	66,9%	65,0%	64,1%
55 – 59 jaar	63,2%	63,4%	61,7%	58,1%	57,1%
60 – 64 jaar	67,5%	66,9%	66,2%	63,5%	63,3%
65 – 69 jaar	72,6%	70,8%	70,9%	69,7%	69,2%
≥70 jaar	71,2%	71,3%	71,7%	72,0%	71,8%
Vrouwen	73,1%	72,7%	72,5%	70,7%	70,3%
55 – 59 jaar	71,9%	71,5%	70,9%	67,3%	66,7%
60 – 64 jaar	73,4%	72,8%	72,4%	69,9%	69,9%
65 – 69 jaar	75,8%	74,8%	74,7%	73,8%	73,6%
≥70 jaar	71,6%	72,0%	72,8%	72,9%	73,1%
Totaal	70,6%	70,2%	69,7%	67,9%	67,2%

- In totaal namen er in 2023 1.484.959 personen deel (67,2%). Daarnaast meldden 42.934 personen (1,9%) zich in 2023 actief af (non-participanten) en hebben 652.187 personen (29,6%) niet gereageerd op de uitnodiging (non-respondenten). De overige 28.797 personen meldden zich tijdens een eerdere ronde definitief af en werden daarom niet uitgenodigd (1,3%).

- De dalende deelname-trend die in voorgaande jaren zichtbaar was wordt in 2023 voortgezet (tabel 2). In vijf jaar tijd daalde de totale deelnamegraad van 70,6% in 2019 tot 67,2% in 2023.

- Net als in eerdere jaren, was de deelname lager voor de mannen en voor de personen die voor het eerst werden uitgenodigd (figuur 2). De deelname was dan ook het laagst voor de mannen die uitgenodigd werden voor de eerste ronde (54,6%). In lijn hiermee, was de deelname in de jongere leeftijdsgroepen lager dan op oudere leeftijd (tabel 2).

- Ten opzichte van 2022 was de daling in deelname het grootst voor de jongste leeftijdsgroep: van 58,1% naar 57,1% voor mannen en van 67,3% naar 66,7% voor vrouwen.

Inhoud

- ➔ Overzicht 2023
- ➔ Inleiding / Bevolkingsonderzoek
- ➔ Context 1 / Vernieuwde berekening
- ➔ 1 / Uitnodigingen en deelname
- ➔ 2 / Verwijzingen en uitkomsten
- ➔ Context 2 / Classificatie uitkomsten
- ➔ 3 / Incidentie en sterfte
- ➔ Context 3 / Gegevens en monitoring
- ➔ Verklarende woordenlijst

Tabel 3 / **Deelnamepatronen over twee uitnodigingsrondes** naar leeftijd en jaar (bron: BVO NL)

	(2017 +) 2019	(2018 +) 2020	(2019 +) 2021	(2020 +) 2022	(2021 +) 2023
Deelnametrouw*	91,8%	91,5%	92,5%	91,4%	91,3%
Switch niet-deelname naar deelname**	18,7%	19,0%	18,1%	15,0%	15,6%

* Percentage genodigden dat heeft deelgenomen in de vorige uitnodigingsronde en in de actuele uitnodigingsronde (in het verslagjaar) opnieuw deelnam.

** Percentage genodigden dat niet heeft deelgenomen in de vorige uitnodigingsronde, maar in de actuele uitnodigingsronde (in het verslagjaar) wel deelnam.

- Van de personen die in de vorige uitnodigingsronde deelnamen, heeft 91,3% in 2023 opnieuw deelgenomen (tabel 3). Dit wordt de deelnametrouw genoemd.
- In 2023 was de deelnametrouw het laagst voor personen van 55-59 jaar (88,3%) en nagenoeg gelijk voor mannen (91,1%) en vrouwen (91,5%)

- Van de personen die niet deelnamen in de vorige uitnodigingsronde, deed 15,6% in 2023 wel mee (tabel 3). Het percentage dat switchte van niet-deelname naar deelname was hoger voor vrouwen (16,4%) dan voor mannen (14,8%) en nam over de afgelopen jaren af van 18,7% in 2019 naar 15,6% in 2023.

- Over algemeen was het aantal 'switchers' in 2023 (15,6%) hoger dan in 2022 (15,0%). Wel werd er een daling gezien binnen de 55-59-jarigen. Deze daling was groter voor vrouwen (van 18,7% naar 17,7%) dan voor mannen (van 15,7% naar 15,4%).

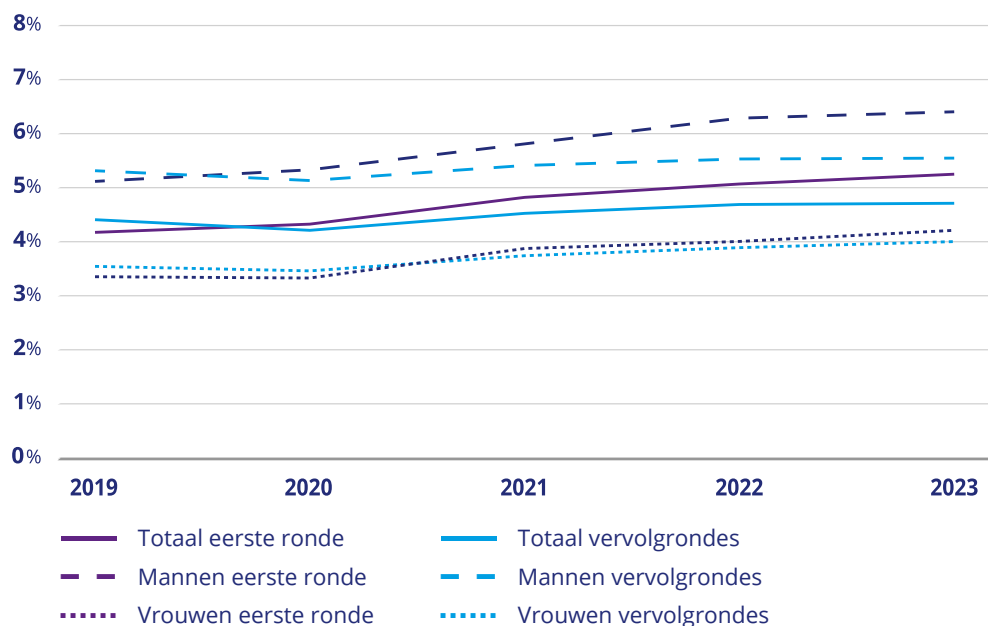

Inhoud

- ➔ Overzicht 2023
- ➔ Inleiding / Bevolkingsonderzoek
- ➔ Context1 / Vernieuwde berekening
- ➔ 1 / Uitnodigingen en deelname
- ➔ 2 / Verwijzingen en uitkomsten
- ➔ Context 2 / Classificatie uitkomsten
- ➔ 3 / Incidentie en sterfte
- ➔ Context 3 / Gegevens en monitoring
- ➔ Verklarende woordenlijst

2 / Verwijzingen en uitkomsten

Figuur 3 / Verwijscijfer naar geslacht, uitnodigingsronde en jaar (bron: BVO NL)

Tabel 4 / Verwijscijfer naar geslacht, leeftijd en jaar (bron: BVO NL)

	2019	2020	2021	2022	2023
Mannen	5,2%	5,1%	5,4%	5,7%	5,7%
55 – 59 jaar	4,8%	4,7%	5,1%	5,5%	5,5%
60 – 64 jaar	4,9%	4,8%	5,0%	5,1%	5,0%
65 – 69 jaar	5,1%	5,1%	5,6%	5,8%	5,7%
≥70 jaar	6,2%	5,9%	6,2%	6,4%	6,4%
Vrouwen	3,5%	3,5%	3,8%	3,9%	4,0%
55 – 59 jaar	3,2%	3,1%	3,4%	3,7%	3,7%
60 – 64 jaar	3,2%	3,3%	3,5%	3,5%	3,6%
65 – 69 jaar	3,5%	3,5%	3,9%	4,0%	4,1%
≥70 jaar	4,3%	4,2%	4,6%	4,7%	4,6%
Totaal	4,3%	4,2%	4,6%	4,7%	4,8%

• In 2023 ontvingen 71.075 personen een ongunstige uitslag van de ontlastingstest, waarna ze werden verwezen voor een intake voor een coloscopie. Het verwijscijfer kwam hiermee op 4,8% (tabel 4). Over de afgelopen jaren is er een lichte stijging te zien in het verwijscijfer: van 4,3% in 2019 naar 4,8% in 2023.

• Net als in voorgaande jaren, ontvingen mannen in 2023 vaker een ongunstige uitslag van de ontlastingstest (5,7%) dan vrouwen (4,0%). Mannen die voor de eerste ronde werden uitgenodigd en mannen in de leeftijdscategorie ≥70 (die voor een vervolgronde werden uitgenodigd) hadden het vaakst een ongunstige uitslag (beiden 6,4%).

• Van alle verwezen personen kwamen 1.348 personen (1,9%) niet naar de intakeafspraak zonder zich af te melden.

• Van de personen waarvan het advies met betrekking tot het vervolgonderzoek bekend was, kregen 61.364 personen (94,0%) het advies om een coloscopie te ondergaan. Aan 837 personen (1,3%) werd geadviseerd om een CT-colonografie te ondergaan. De overige personen (4,7%) werd geadviseerd geen darmonderzoek te ondergaan.

• De intakeafspraak voor de coloscopie werd bij 93,8% van de personen binnen de gestelde norm van 15 werkdagen na de ongunstige ontlastingstest gepland.

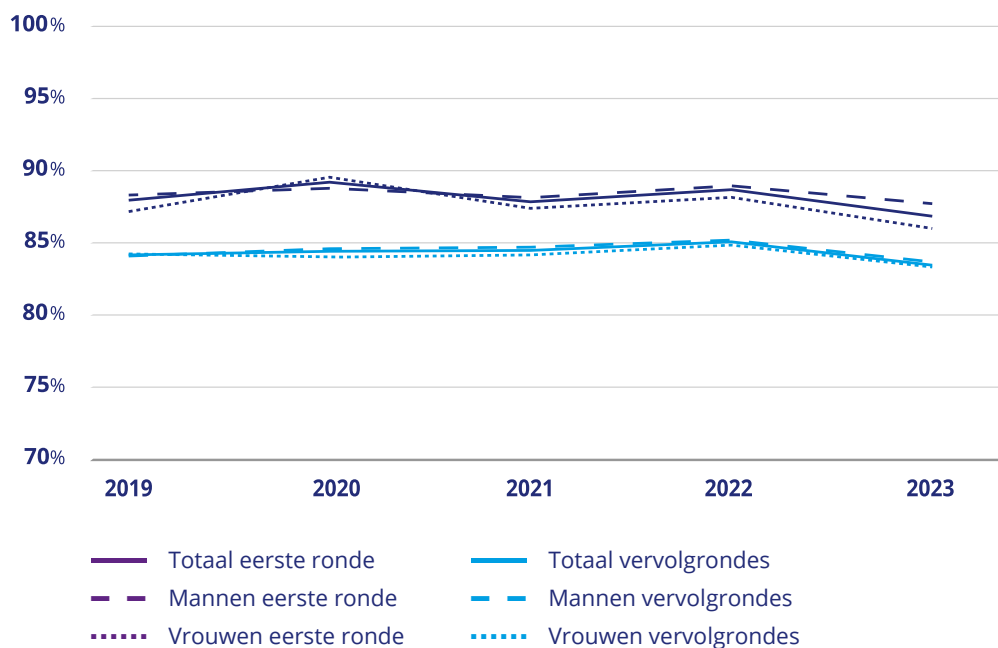
Inhoud

- ➔ Overzicht 2023
- ➔ Inleiding / Bevolkingsonderzoek
- ➔ Context1 / Vernieuwde berekening

- ➔ 1 / Uitnodigingen en deelname
- ➔ 2 / Verwijzingen en uitkomsten
- ➔ Context 2 / Classificatie uitkomsten

- ➔ 3 / Incidentie en sterfte
- ➔ Context 3 / Gegevens en monitoring
- ➔ Verklarende woordenlijst

Figuur 4 / **Deelnamegraad coloscopie** naar geslacht, uitnodigingsronde en jaar (bron: BVO NL)

Tabel 5 / **Deelnamegraad coloscopie** naar leeftijd en jaar (bron: BVO NL)

	2019	2020	2021	2022	2023
55 – 59 jaar	88,0%	87,9%	87,5%	88,6%	87,0%
60 – 64 jaar	86,8%	85,9%	86,7%	86,6%	85,6%
65 – 69 jaar	84,1%	84,1%	84,7%	85,2%	83,4%
≥70 jaar	81,3%	81,0%	81,3%	81,5%	80,4%
Totaal	85,0%	84,8%	85,0%	85,6%	84,1%

- Van de 71.075 personen met een ongunstige uitslag van de ontlastingstest ondergingen 59.765 personen een coloscopie. De deelnamegraad voor coloscopie bedroeg hiermee 84,1% (tabel 5).

- Deelname aan de coloscopie was hoger in de eerste ronde (87,0%) dan in de vervolgrondes (83,7%) en was hoger voor de jongere leeftijdsgroepen dan voor de oudere leeftijdsgroepen (figuur 4 en tabel 5). Dit kan deels worden verklaard door het feit dat de oudere leeftijdsgroepen vaker het advies kregen om geen darmonderzoek te ondergaan (3,0% in de 55-59-jarigen t.o.v. 5,9% in personen ≥70 jaar).

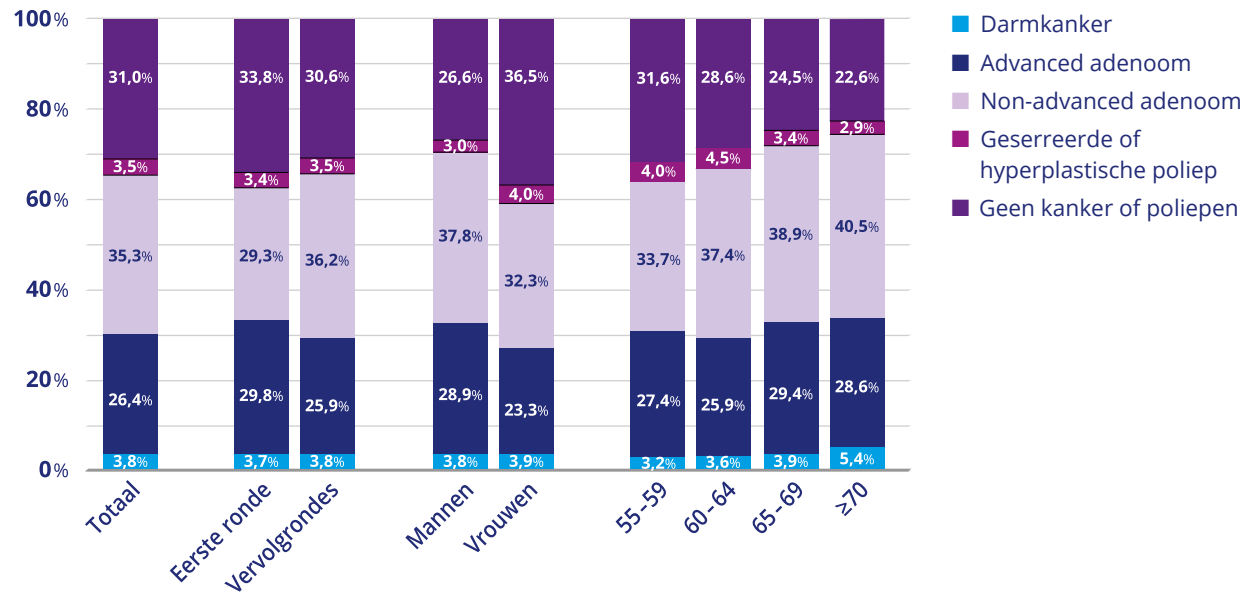
- Ten opzichte van voorgaande jaren, was de deelname aan coloscopie in 2023 voor alle leeftijdsgroepen lager.

Inhoud

- ➔ Overzicht 2023
- ➔ Inleiding / Bevolkingsonderzoek
- ➔ Context1 / Vernieuwde berekening
- ➔ 1 / Uitnodigingen en deelname
- ➔ 2 / Verwijzingen en uitkomsten
- ➔ Context 2 / Classificatie uitkomsten
- ➔ 3 / Incidentie en sterfte
- ➔ Context 3 / Gegevens en monitoring
- ➔ Verklarende woordenlijst

Figuur 5 / **Uitkomsten coloscopie na ongunstige ontlastingstest in 2023***
naar uitnodigingsronde, geslacht en leeftijd (bron: BVO NL en Palga)

* Cijfers kunnen niet direct vergeleken worden met eerdere jaren (zie context 2).

- In 2023 werden er 2.285 darmkankers (3,8%) en 15.768 advanced adenomen (26,4%) gevonden tijdens de coloscopie. Hiermee werd er in totaal bij 30,2% van de personen die naar aanleiding van een ongunstige ontlastingstest een coloscopie ondergingen een relevante bevinding vastgesteld. Dit wordt de positief voorspellende waarde genoemd.

- De positief voorspellende waarde voor darmkanker en advanced adenomen was hoger voor de eerste ronde (33,5%) dan voor de vervolgrondes (29,7%). Omdat er in de eerste ronde al darmkankers en advanced adenomen gevonden worden, is de kans op detectie hiervan bij deelname in de vervolgrondes lager.
- De positief voorspellende waarde voor darmkanker was nagenoeg gelijk voor mannen (3,8%) en vrouwen (3,9%).
- Voor advanced adenomen was de positief voorspellende waarde hoger voor mannen (28,9%) dan voor vrouwen (23,3%).

Context 2: **Classificatie coloscopie bevindingen**

Eind 2022 is de registratie van de eindconclusies van de coloscopie gewijzigd, naar aanleiding van een wijziging in de richtlijn Coloscopie Surveillance. Volgens de oude classificatie werden bevindingen geclassificeerd als darmkanker, advanced adenomen, non-advanced adenomen, geserreerde of hyperplastische poliepen en geen kanker of poliepen. Volgens de vernieuwde classificatie zijn de volgende eindconclusies mogelijk: darmkanker, hoog-risicoprofiel, laag-risicoprofiel en geen kanker of poliepen. Er is hierbij sprake van een hoog-risicoprofiel bij de aanwezigheid van advanced adenomen, advanced geserreerde poliepen of minstens vijf non-advanced adenomen. Er is sprake van een laag-risicoprofiel bij de aanwezigheid van non-advanced geserreerde poliepen of minder dan vijf non-advanced adenomen.

De wijziging van eindconclusies is gedurende 2023 geleidelijk ingevoerd in elektronische patiëntendossiers van coloscopiecentra. Hierdoor zijn er in 2023 zowel eindconclusies volgens de oude als de nieuwe richtlijn gerapporteerd. Om data éénduidig weer te geven is alle data in deze monitor weergegeven conform de oude classificatie. Omdat er onvoldoende informatie beschikbaar was om de hoog- en laag-risicoprofielen correct in te delen conform de oude classificatie, zijn alle hoog- en laag-risicoprofielen respectievelijk geclassificeerd als advanced adenomen en non-advanced adenomen. Cijfers kunnen hierdoor afwijken van de realiteit, met mogelijk een kleine overschatting van het aantal advanced adenomen. Het is belangrijk dat hier rekening mee wordt gehouden bij het interpreteren van de resultaten.

Inhoud

- ➔ Overzicht 2023
- ➔ Inleiding / Bevolkingsonderzoek
- ➔ Context 1 / Vernieuwde berekening
- ➔ 1 / Uitnodigingen en deelname
- ➔ 2 / Verwijzingen en uitkomsten
- ➔ Context 2 / Classificatie uitkomsten
- ➔ 3 / Incidentie en sterfte
- ➔ Context 3 / Gegevens en monitoring
- ➔ Verklarende woordenlijst

Tabel 6 / **Detectiecijfer darmkanker (DK) en advanced adenomen (AAD) in 2023** naar uitnodigingsronde, geslacht en leeftijd (bron: BVO NL en Palga)

	DK	Detectiecijfer DK	AAD*	Detectiecijfer AAD*	Detectiecijfer DK AAD*
Totaal	2.285	0,15%	15.768	1,06%	1,22%
Ronde					
Eerste ronde	276	0,17%	2.240	1,36%	1,53%
Vervolgrondes	2.009	0,15%	13.528	1,02%	1,18%
Geslacht					
Mannen	1.260	0,18%	9.567	1,38%	1,56%
Vrouwen	1.025	0,13%	6.201	0,78%	0,91%
Leeftijdscategorie					
55 - 59 jaar	592	0,12%	5.027	1,03%	1,15%
60 - 64 jaar	393	0,13%	2.809	0,90%	1,02%
65 - 69 jaar	460	0,15%	3.467	1,13%	1,28%
≥70 jaar	840	0,22%	4.465	1,19%	1,42%

* Cijfers kunnen niet direct vergeleken worden met eerdere jaren ([zie context 2](#)).

- Van alle deelnemers werd bij 0,15% darmkanker en bij 1,06% een advanced adenoom geconstateerd (tabel 6). Het totale detectiecijfer was hiermee 1,22%.

- Het detectiecijfer voor darmkanker en advanced adenomen was hoger voor de eerste ronde (1,53%) dan voor de vervolgrondes (1,18%).

- Het detectiecijfer voor darmkanker was hoger voor mannen (0,18%) dan voor vrouwen (0,13%). Dit geldt ook voor het detectiecijfer voor advanced adenomen. Deze was 1,38% voor mannen en 0,78% voor vrouwen.

- Het detectiecijfer voor darmkanker en advanced adenomen was het hoogst voor de personen van 70 jaar en ouder (1,42%).

Inhoud

- ➔ Overzicht 2023
- ➔ Inleiding / Bevolkingsonderzoek
- ➔ Context 1 / Vernieuwde berekening
- ➔ 1 / Uitnodigingen en deelname
- ➔ 2 / Verwijzingen en uitkomsten
- ➔ Context 2 / Classificatie uitkomsten
- ➔ 3 / Incidentie en sterfte
- ➔ Context 3 / Gegevens en monitoring
- ➔ Verklarende woordenlijst

Tabel 7 / **Trend detectiecijfers en positief voorspellende waarden** naar uitnodigingsronde (bron: BVO NL en Palga)

	2019	2020	2021	2022	2023*
Detectiecijfer darmkanker	0,20%	0,18%	0,17%	0,16%	0,15%
<i>Eerste ronde</i>	0,18%	0,20%	0,18%	0,17%	0,17%
<i>Vervolgrondes</i>	0,21%	0,18%	0,17%	0,15%	0,15%
Detectiecijfer darmkanker en advanced adenomen	1,36%	1,24%	1,23%	1,15%	1,22%
<i>Eerste ronde</i>	1,49%	1,44%	1,45%	1,48%	1,53%
<i>Vervolgrondes</i>	1,33%	1,23%	1,20%	1,11%	1,18%
Positief voorspellende waarde darmkanker	5,42%	4,90%	4,49%	3,95%	3,82%
<i>Eerste ronde</i>	4,79%	5,17%	4,26%	3,97%	3,67%
<i>Vervolgrondes</i>	5,60%	4,88%	4,52%	3,94%	3,84%
Positief voorspellende waarde darmkanker en advanced adenomen	36,8%	34,1%	31,5%	29,2%	30,2%
<i>Eerste ronde</i>	40,2%	37,3%	34,5%	33,8%	33,5%
<i>Vervolgrondes</i>	35,8%	33,9%	31,1%	28,6%	29,7%

* Cijfers van 2023 kunnen niet direct vergeleken worden met eerdere jaren ([zie context 2](#)).

- Het detectiecijfer voor darmkanker en advanced adenomen was in 2023 hoger dan in voorgaande jaren (tabel 7). Dit heeft hoogstwaarschijnlijk te maken met het feit dat een deel van de non-advanced adenomen en geserreerde poliepen in 2023 ten onrechte is geclassificeerd als advanced adenoom ([zie context 2](#)).

- In 2023 was de positief voorspellende waarde voor darmkanker wederom lager dan in voorgaande jaren. Dit geldt voor zowel de eerste ronde als de vervolgrondes.
- De positief voorspellende waarde voor darmkanker en advanced adenomen was daarentegen hoger dan in 2022. Ook hierbij speelt de mogelijke overschatting van advanced adenomen een rol ([zie context 2](#)).

Inhoud

- ➔ Overzicht 2023
- ➔ Inleiding / Bevolkingsonderzoek
- ➔ Context 1 / Vernieuwde berekening
- ➔ 1 / Uitnodigingen en deelname
- ➔ 2 / Verwijzingen en uitkomsten
- ➔ Context 2 / Classificatie uitkomsten
- ➔ 3 / Incidentie en sterfte
- ➔ Context 3 / Gegevens en monitoring
- ➔ Verklarende woordenlijst

Tabel 8 / **Complicaties binnen 30 dagen na coloscopie in 2023*** (bron: DRCE)

	Mild		Matig		Ernstig		Fataal	
Perforatie	11	▶ 0,02%	3	▶ 0,00%	8	▶ 0,01%	1	▶ 0,002%
Bloeding**	106	▶ 0,16%	106	▶ 0,16%	2	▶ 0,00%	2	▶ 0,003%
Overig	25	▶ 0,04%	5	▶ 0,01%	5	▶ 0,01%	0	▶ 0,000%
Onbekend	6	▶ 0,01%	1	▶ 0,00%	4	▶ 0,01%	0	▶ 0,000%
Totaal	148	▶ 0,22%	115	▶ 0,17%	19	▶ 0,03%	3	▶ 0,005%

* Percentages zijn berekend op basis van het totaal aantal uitgevoerde coloscopieën in 2023 na een ongunstige ontlastingstest (onafhankelijk van het uitnodigingsjaar). Het kan zijn dat een persoon meerdere coloscopieën heeft ondergaan.

** Van 2 bloedingen was de ernst onbekend.

Tabel 9 / **Trend sensitiviteit, specificiteit en intervalkankers na gunstige ontlastingstest** naar jaar (bron: BVO NL en NKR)

	2016	2017	2018	2019	2020
Aantal intervalkankers na gunstige ontlastingstest	1.010	1.347	1.386	1.299	919
Percentage intervalkankers na gunstige ontlastingstest	0,10%	0,10%	0,09%	0,09%	0,07%
Sensitiviteit	81,4%	78,3%	74,6%	73,0%	74,3%
Specificiteit	94,8%	95,3%	95,8%	95,9%	95,9%

- In 2023 werden er in het kader van het bevolkingsonderzoek darmkanker 66.043 coloscopieën uitgevoerd, waarvan bij 287 coloscopieën (0,4%) een complicatie werd geregistreerd (tabel 8).

- In totaal waren er 3 fatale (0,005%) en 19 ernstige (0,03%) complicaties.

- De meest voorkomende complicatie was een bloeding, die 218 keer (0,33%) werd geregistreerd.

- Van alle personen die naar aanleiding van een uitnodiging in 2020 deelnamen en daarbij een gunstige ontlastingstest ontvingen, werd bij 0,07% darmkanker geconstateerd voordat ze opnieuw werden uitgenodigd voor het bevolkingsonderzoek (tabel 9). Het percentage intervalkankers was hiermee lager dan in voorgaande jaren.

- De sensitiviteit steeg van 73,0% in 2019 naar 74,3% in 2020. De dalende trend voor de sensitiviteit wordt hiermee niet voortgezet. De specificiteit was in lijn met eerdere jaren.

Inhoud

➔ Overzicht 2023

➔ Inleiding / Bevolkingsonderzoek

➔ Context 1 / Vernieuwde berekening

➔ 1 / Uitnodigingen en deelname

➔ 2 / Verwijzingen en uitkomsten

➔ Context 2 / Classificatie uitkomsten

➔ 3 / Incidentie en sterfte

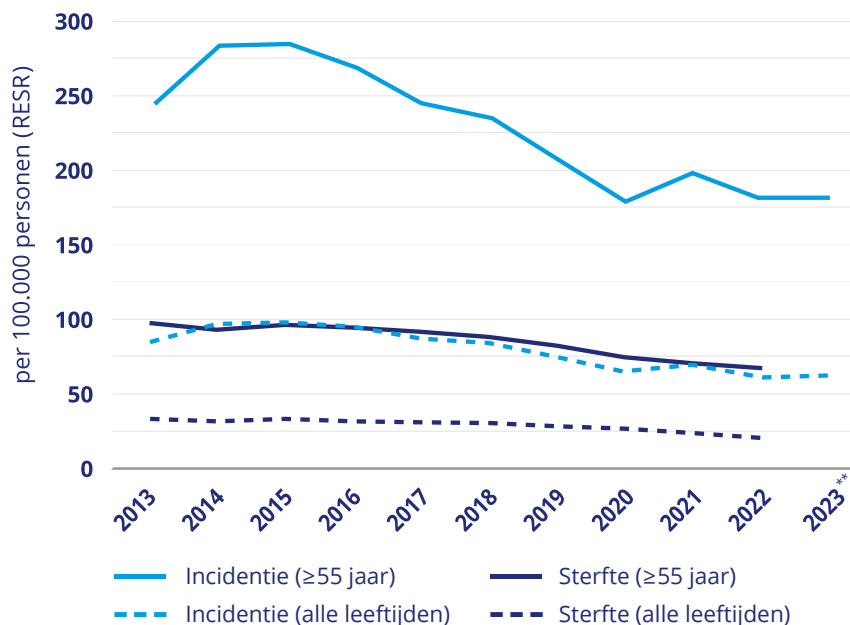
➔ Context 3 / Gegevens en monitoring

➔ Verklarende woordenlijst

3 / Incidentie en sterfte

Figuur 6 / Incidentie en sterfte darmkanker in Nederland vanaf het jaar voor de invoering van het bevolkingsonderzoek in 2014*

(bron: NKR (incidentie) en CBS (sterfte))

* Voor incidentie zijn cijfers weergegeven voor dikgedarm- en endeldarmkanker. Voor sterfte zijn cijfers van appendixkanker ook meegenomen, omdat data niet tot in meer detail beschikbaar was.

** Data voor 2023 is voorlopig (incidentie) of nog niet beschikbaar (sterfte).

Tabel 10 / Incidentie en sterfte darmkanker in Nederland* (bron: NKR (incidentie) en CBS (sterfte))

	2019	2020	2021	2022	2023**
Incidentie darmkanker per 100.000 personen (RESR)					
≥55 jaar	205,92	176,89	198,05	178,45	179,32
Alle leeftijden	73,37	63,97	71,17	64,48	65,14
Sterfte darmkanker per 100.000 personen (RESR)					
≥55 jaar	80,81	74,81	72,06	70,73	-
Alle leeftijden	27,56	25,72	24,90	24,32	-
Darmkankersterfte t.o.v. 2013*** (RESR)					
≥55 jaar	-16,8%	-22,9%	-25,8%	-27,2%	-
Alle leeftijden	-16,0%	-21,6%	-24,1%	-25,9%	-

* Voor incidentie zijn cijfers weergegeven voor dikgedarm- en endeldarmkanker. Voor sterfte zijn cijfers van appendixkanker ook meegenomen, omdat data niet tot in meer detail beschikbaar was.

** Data voor 2023 is voorlopig (incidentie) of nog niet beschikbaar (sterfte).

*** Jaar voorafgaand aan de invoering van het bevolkingsonderzoek darmkanker in 2014.

• In 2023 werden er per 100.000 personen van 55 jaar of ouder 181,50 personen gediagnosticeerd met darmkanker (tabel 10). De sterke daling in incidentie, die over de afgelopen jaren zichtbaar was, lijkt hiermee afgevlakt.

• De darmkankersterfte voor personen vanaf 55 jaar daalde van 97,09 per 100.000 personen in 2013 naar 70,73 per 100.000 personen in 2022 (figuur 6). Dit is een relatieve daling van 27,2%.

Inhoud

- ➔ Overzicht 2023
- ➔ Inleiding / Bevolkingsonderzoek
- ➔ Context 1 / Vernieuwde berekening
- ➔ 1 / Uitnodigingen en deelname
- ➔ 2 / Verwijzingen en uitkomsten
- ➔ Context 2 / Classificatie uitkomsten
- ➔ 3 / Incidentie en sterfte
- ➔ Context 3 / Gegevens en monitoring
- ➔ Verklarende woordenlijst

Context

[Context 1](#) en [2](#) zijn elders in het document weergegeven.

Context 3: **Gegevens en monitoring**

Het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) is namens het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) verantwoordelijk voor de landelijke coördinatie van het bevolkingsonderzoek darmkanker in Nederland. De monitoring van het bevolkingsonderzoek wordt in opdracht van het RIVM uitgevoerd door het Erasmus Medisch Centrum. Het doel van deze monitoring is om de voortgang van het bevolkingsonderzoek in kaart te brengen en belangrijke trends te signaleren. In deze monitor worden resultaten getoond van personen die in 2023 zijn uitgenodigd om deel te nemen aan het bevolkingsonderzoek darmkanker. Daarnaast worden er ook resultaten van eerdere jaren weergegeven.

Het grootste deel van de gegevens die in deze monitor zijn weergegeven zijn afkomstig van Bevolkingsonderzoek Nederland (BVO NL) en het Pathologisch-Anatomisch Landelijk Geautomatiseerd Archief (Palga) en hebben een peildatum van 2 juli 2023 (uitkomsten coloscopie, detectie-cijfers en positief voorspellende waarden van 2019 t/m 2022) of 30 juni 2024 (overige cijfers). Informatie omtrent complicaties van de coloscopie is daarnaast afkomstig uit de Dutch Registration of Complications in Endoscopy (DRCE) en heeft tevens een peildatum van 30 juni 2024. Tot slot is informatie omtrent de incidentie en sterfte respectievelijk afkomstig van de Nederlandse Kankerregistratie (NKR) en het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) en zijn gemeten op 15 februari 2024 en 18 januari 2023.

Doordat data van afgelopen jaren opnieuw is berekend op basis van de meest recente gegevens, kan data afwijken van eerdere publicaties.

Wijzigingen berekeningen

Ten opzichte van de monitor over 2022, heeft er een aantal wijzigingen plaatsgevonden in de berekening van indicatoren. Getallen van eerdere jaren zijn opnieuw berekend volgens deze nieuwe berekeningen en kunnen hierdoor afwijken van eerder gepubliceerde resultaten. De wijziging in de berekening van de de deelnamegraad en classificatie van coloscopie bevindingen zijn beschreven in [context 1](#) en [2](#).

Inhoud

- ➔ Overzicht 2023
- ➔ Inleiding / Bevolkingsonderzoek
- ➔ Context 1 / Vernieuwde berekening
- ➔ 1 / Uitnodigingen en deelname
- ➔ 2 / Verwijzingen en uitkomsten
- ➔ Context 2 / Classificatie uitkomsten
- ➔ 3 / Incidentie en sterfte
- ➔ Context 3 / Gegevens en monitoring
- ➔ Verklarende woordenlijst

Verklarende woordenlijst

Advanced adenomen (AAD): vergevorderde poliepen, een voorstadium van darmkanker.

BVO NL: Bevolkingsonderzoek Nederland.

CBS: Centraal Bureau voor de Statistiek.

Coloscopie: kijkonderzoek van de dikke darm.

CT colonografie : CT-scan van de dikke darm.

Darmkanker (DK): dikkedarmkanker (colonkanker) of endeldarmkanker (rectumkanker)

Deelnamegraad ontlastingstest: percentage personen dat naar aanleiding van een uitnodiging in het verslagjaar heeft deelgenomen aan het bevolkingsonderzoek ten opzichte van alle personen die zijn uitgenodigd of niet zijn uitgenodigd vanwege een definitieve afmelding in een eerdere ronde.

Deelnamegraad coloscopie: percentage personen met een ongunstige ontlastingstest dat een coloscopie heeft ondergaan.

Deelnametrouw: percentage genodigden dat heeft deelgenomen in de vorige uitnodigingsronde en in de actuele uitnodigingsronde (in het verslagjaar) opnieuw deelnam.

Detectiecijfer: percentage deelnemers bij wie na deelname darmkanker en/of een advanced adenoom wordt vastgesteld.

Doelgroep uitnodiging: totaal aantal personen dat in het verslagjaar een uitnodiging voor het screeningsonderzoek dient te ontvangen volgens de programmarichtlijnen en dat zich niet definitief heeft afgemeld.

DRCE: Dutch Registration of Complications in Endoscopy.

FIT: Fecale Immunochemische Test; ook wel ontlastingstest genoemd.

Intervalkankers: darmkankers die gevonden worden in de periode tussen een gunstige uitslag van de ontlastingstest en de uitnodiging voor de volgende screeningsronde.

NKR: Nederlandse Kankerregistratie.

Non-participanten: percentage uitgenodigde personen dat zich actief heeft afgemeld voor de huidige uitnodigingsronde.

Non-respondenten: percentage uitgenodigde personen dat zonder afmelding niet heeft deelgenomen.

Palga : Pathologisch-Anatomisch Landelijk Geautomatiseerd Archief.

Positief voorspellende waarde: percentage deelnemers bij wie darmkanker en/of een advanced adenoom wordt vastgesteld ten opzichte van het totaal aantal deelnemers met een ongunstige testuitslag van de ontlastingstest die een coloscopie heeft ondergaan.

RESR: Revised European Standardized Rate; herziene maat voor correctie voor leeftijdsopbouw die kan worden gebruikt om incidentie-en sterftecijfers weer te geven.

Sensitiviteit: percentage van door het bevolkingsonderzoek opgespoorde darmkankers gedeeld door de som van het aantal intervalkankers en door het bevolkingsonderzoek opgespoorde darmkankers.

Specificiteit: percentage deelnemers waarbij terecht geen verwijzing plaatsvond (terecht gunstige uitslag) van alle

deelnemers zonder darmkankerdiagnose voor de uitnodiging van de volgende screeningsronde.

Switch niet-deelname naar deelname: percentage genodigden dat niet heeft deelgenomen in de vorige uitnodigingsronde, maar in de actuele uitnodigingsronde (in het verslagjaar) wel deelnam.

Uitnodigingsronde: ronde waarin een persoon wordt uitgenodigd voor het bevolkingsonderzoek. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen de ronde waarin een persoon voor het eerst wordt uitgenodigd (eerste ronde) en de hieropvolgende rondes (vervolgrondes).

Verwijscijfer: percentage deelnemers met een ongunstige uitslag van de ontlastingstest ten opzichte van het totaal aantal gescreende deelnemers.

VWS: Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

